

Բանահավաքչական արշավախումբ¹ Ն. Վարդանյանի ղեկավարությամբ, անդամներ՝ Մ.Մկրտչյան, Ա.Քոչարյան, Ա.Ծատրյան:

Բանասաց¹ Անահիտ Բեգլարյան Արցախի Հանրապետություն, Մարտակերտի շրջանի Քոլատակ գյուղ:

Բեգլարյան Անահիտ, ծնվել է 1964 թվականին, Մարտակերտի շրջանի Քոլատակ գյուղում: Բեգլարյան Գավրուշա, ծնվել է 1959 թվականին Մարտակերտի շրջանի Թըբրդլու գյուղում: Այժմ բնակվում են ՀՀ Աշտարակ քաղաքում:

Գավրուշա Բեգլարյանը պատմեց, որ բանակից վերադառնալուց հետո մեկնել է Ռուսաստան, աշխատել և ապրել է այնտեղ մինչև Արցախյան պատերազմի սկսվելը: Պատերազմի սկսվելուն պես վերադարձել է Արցախ և կռվել մինչև 1994 թվականը: Պատերազմից հետո ամեն ինչ սկսել է նորից, կառուցել է տուն, հիմնարկ է ունեցել, արել է ամեն բան, որ երեխները ոչ մի բանի կարիք չունենան: 44-օրյա պատերազմի ժամանակ նրա 2 տղաները եղել են ռազմաճակատում, ինքը և կինը նույնպես մնացել են Արցախում, և փորձել են որևէ բանով օգնել: Պատմում է Հակոբա վանքի, Անապատա տարածքի, Կաչաղակաբերդի, Վրնրհետե-ոտքի հետքերի, Քառասուն աղջիկ սարի, Խանձաձորի, տոհմերի, Հայոբա վանքի մասին:

Քոլատակ¹

Հակոբա վանք

Հակոբա վանքը շատ հին եկեղեցի ա, էս վերջերս Ռ. Վարդանյանը, որ եկել ա, ուզեցել ա վերանորոգի: Վանքի անունը Սուրբ Հակոբի անունից ա առաջացել: Քոլատակում մի տարածք կա անունը **Անապատա** ա, որ մըտնումըս շատ եկեղեցիներ կան, ոնց որ առանձին մի գյուղ լինի:

¹ Բանասաց՝ Գավրուշա Բեգլարյան, Արցախի Հանրապետություն, Մարտակերտի շրջանի Թըբրդլու գյուղ

Կաշդակաբերդ²

Քոլատակ գյուղում, երբ որ հայերը և թուրքերը կռվում էին, էտ ժամանակ թուրքերը հարձակվել են հայերի վրա: Մըրուք բարձրացել են վերև, ուրիշ ճանապարհ չի լնլ վեր բարձրանան: Քառասուն հոգի որ բարձրացել են Կաշդակաբերդ, քառասուն օր սոված ծարավ պաշտպանել են, էնքան որ հայերը մահացել են կաշադակները եկել են սկսել ուտել հայերին: Տա անունը մնացել ա Կաշդակաբերդ: Թորքերը ասումն էտ տարածքեն Սըդսըդա:

Վընըհետեր³

Քոլատակի անտառների տարածքում խաչ կա, տղը մըծ քարա ոտքի հետքի նման, դրա համար էտ խաչի տըղը անվանալն Վընըհետեր: Եթե մըզ մի դժբախտություն ա պատահում, մուք քինումըք մատաղըք անում, հըվատումըք էտ սուրբեն:

ԲԱՌԱՐԱՆ

տըղ-այդտեղ

Վընըհետեր-ոտնահետքեր

քինումըք-գնում ենք

Քառասուն աղջիկ սար ⁴

Կաշդակաբերդից բարձր մի սար է կա, տա թորքերեն ասումն Գըխ Ղըզ (Քառասուն աղջիկ), էտ ժամանակներին թորքերը տարել են քառասուն աղջկա ընդեղ սպանել, տեղից էլ անունը մնացել ա:

Առաջ

Ղարաբաղում ինչքան վանքեր ու եկեղեցիներ ա եղել, սաղ իրար հետ կապված են եղել, բոլոր եկեղեցիներն ու վանքերը բարձունքի վրա էին կառուցված, որ թուրքը

² Բանասաց՝ Գավրուշա Բեգլարյան Արցախի Հանրապետություն, Մարտակերտի շրջանի Թըբըղլու գյուղ

³ Բանասաց՝ Գավրուշա Բեգլարյան Արցախի Հանրապետություն, Մարտակերտի շրջանի Թըբըղլու գյուղ

⁴ Բանասաց՝ Գավրուշա Բեգլարյան Արցախի Հանրապետություն, Մարտակերտի շրջանի Թըբըղլու գյուղ

հարձակվել ա, էն եկեղեցուց արդեն կրակ (մաշալա) են վառել, հետո հերթով կրակները վառել են ու իմաց են տվել, որ թուրքը հարձակվում ա:

Մ

n

ն

դ

n

l

ՔԱՌԱՐԱՆ

ա

սաղ-բոլորը

թ

վեր օնեն-գրավեն, վերցնեն

ա

ր

Ցոհմեր

է

Բելարանք, Պետրուսաց, Ագունց, Խթարունք և այլն

ր

ը

է

Հայոքա վանք⁶

կ

Ամեն տարի գնում էինք մատաղ անելու, շրջելիսըք լա, դըդ փողերն լա տինելիս,

ա

մութաք տիրա, իմ ախպեր էտ փողը երան օնում: Գալիս ենք տուն, առավոտ վերա կենում

վ

վիզը ծըռված ա, չի կարողանում շարժվի: Մամաս հարցնում թե ինչ ա արել, ախպերս

ը

նկատում ա, որ փողը վերցրելա: Մամաս փողը տալիս ա ու ասում, որ տանի դռնի

ն

տեղը ու ներողություն խնդրի: Ախպերս տիյան անում ա, ու սկսում ա վիզը քիչ-քիչ

n

դըզվելը, հետո ամբողջությամբ ուղիղանում ա: Դա իմ տեսածն ա: Էդ կըռվավը քեցալըք

ը

էտ վանքը մատաղը ըրա, որ տղերանցըս պահե: Մըր ամեն մի թոռների համար

Խ

ոչխարըք մատաղ ըրա:

ա

ն

⁶Բանասաց՝ Գավրուշա Բեգլարյան Արցախի Հանրապետություն, Մարտակերտի շրջանի Թրբըղլու գյուղ:

⁷Բանասաց՝ Անահիտ Բեգլարյան Արցախի Հանրապետություն, Մարտակերտի շրջանի Քոլատակ գյուղ:

⁸

n

ր

ԲԱՌԱՐԱՆ

մութաք-մենք էլ ենք

երա օնում-վերցնում է